

Анатолій Притула

Кандидат юридичних наук, доцент,
Адміністрація Державної прикордонної служби України
<https://orcid.org/0000-0001-8478-4583>
naprnu@i.ua

ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

В статті розглядається місце Державної прикордонної служби України як суб'єкта протидії кримінальній активності населення. Вивчаються підходи до розуміння поняття запобіжної діяльності Державної прикордонної служби України в галузі протидії злочинності. Досліджуються різні точки зору вчених на поняття «профілактика», «попередження», «запобігання», «протидія кримінально-караним деліктам». Аналізуються нормативно-правові акти, якими визначаються повноваження правоохоронних органів у сфері протидії кримінальним правопорушенням. Зрозуміло, що сучасній кримінологічній та устояній законодавчій термінології відповідає словосполучення «протидія кримінальним правопорушенням», тому в подальших своїх дослідженнях ми будемо використовувати саме його. Розглядається різні класифікації суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням. Визначається місце Державної прикордонної служби України в системі суб'єктів протидії злочинності. Відмічається, що заходи запобігання кримінально караним деліктам органами (підрозділами) Державної прикордонної служби України можуть носити загальнодержавний (вздовж всього державного кордону України), регіональний (лінія розмежування з Донецькою та Луганською областями), місцевий і об'єктовий характер. За змістом такі заходи визнаються здебільшого правничими. Констатується, що запобігання кримінально караним деліктам у буквальному сенсі означає діяльність, що перешкоджає їх вчиненню. Робиться висновок, що статусний закон про Державну прикордонну службу України має бути скорегований з огляду на сучасну термінологію та з урахуванням внесення змін до чинного законодавства про кримінальну відповідальність щодо введення інституту кримінальних проступків.

Ключові слова: правоохоронний орган, Державна прикордонна служба України, правоохоронна діяльність, запобігання кримінальним правопорушенням.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні нестабільна як соціально-політична внутрішня, так і зовнішня безпекова обстановка. На Сході України проводиться операція Об'єднаних сил – фактично ведуться бойові дії. Державний кордон України в окремих районах Донецької та Луганської областей не перебуває під контролем Держприкордонслужби України. Контроль за переміщенням осіб, транспортних засобів через лінію зіткнення та/або в її межах здійснюється на таких засадах: протидії тероризму; протидії розвідувально-підбивній діяльності іноземних структур; забезпечення права

громадян України виїхати з тимчасово неконтрольованої території; посилення контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів на тимчасово неконтрольовану територію. Все це актуалізує питання не лише правового фундаменту діяльності Держприкордонслужби України, а чіткого визначення її місця в системі протидії злочинності.

Аналіз наукових досліджень. За роки незалежності України в тому чи іншому ступені присвятили наукові праці О. М. Бандурка, В. М. Білик, І. В. Бондаренко, Ю. А. Ведерніков, А. П. Гель, К. Ф. Гуценко, Й. І. Горінецький, Є. О. Гіда, І. А. Григоренко, В. М. Дубінчак, І. В. Зозуля, А. М. Куліш, А. М. Кучук, М. І. Мельник, В. І. Осадчий, О. С. Передерій, О. С. Проневич, І. В. Солов'євич, В. Г. Фатхутдінов, М. І. Хавронюк, О. В. Шмоткін, Н. С. Юзікова і т. д.

Разом із тим, не оглядаючись на багатовекторність наукових поглядів на розуміння правоохоронних органів та правоохоронної діяльності, її мети, функцій та структури як окремий предмет дослідження правовий статус, види діяльності, в тому числі діяльність органів (підрозділів) Держприкордонслужби України із протидії злочинності в науковій літературі не досліджувався. Проте умови криміногенної обстановки на всій території України, як ніколи за період незалежності країни актуалізують ці проблеми.

Виходячи з окресленого, **метою нашої роботи** є створення концептуальної моделі розуміння Держприкордонслужби України як суб'єкта запобігання кримінальним і адміністративним правопорушенням, протидію яким законодавством віднесено до її компетенції, їх виявлення та припинення, здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення згідно із законами.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Запобігання кримінально-протиправним діям вважається особливим напрямом спеціально-кримінологічної профілактики, що складається із сукупності заходів, спрямованих на окремі групи та конкретних осіб, які

виношують кримінально-протиправні наміри, планують вчинення кримінально караних деліктів і позитивно сприймають кримінально-протиправний спосіб життя, з метою дискредитування злочинної поведінки, відмови від злочинної мотивації та наміру або продовження злочинної діяльності. Запобігання злочинам має місце тоді, коли злочинна поведінка проходить етап від моменту формування злочинного мотиву до початку виконання злочину.

Запобігання кримінально-протиправним діянням розглядається як сукупність видів діяльності, які виконуються державою з метою усунення вірогідності вчинення задуманих кримінально караних деліктів шляхом розроблення та здійснення цілеспрямованих заходів [1]. Запобігання кримінально караним деліктам і іншим правопорушенням фігурує як серед завдань, так і обов'язків поліції, а також її прав в цій сфері. Так, згідно з ч. 1 ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію» поліція може застосовувати такі превентивні заходи: 1) перевірка документів особи; 2) опитування особи; 3) поверхнева перевірка і огляд; 4) зупинення транспортного засобу; 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи; 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ; 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб; 11) поліцейське піклування.

Не є винятком і Держприкордонслужба України, серед обов'язків якої передбачається в пункті 5 статті 19 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» організація запобігання кримінальним і адміністративним правопорушенням, протидію яким законодавством віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України, їх виявлення та припинення, здійснення провадження у справах про адміністративні

правопорушення згідно із законами. Тобто, законодавець своєрідно визначає цей обов'язок. Виникає питання: а що слід роботи працівникам Держприкордонслужби України в разі, якщо на державному кордоні України, в прикордонній смузі та в контрольованих прикордонних районах учиняється вбивство, розбій або грабіж?

Із огляду на це, на перший погляд, можна було б говорити про існування певної прогалини в законодавчому регулюванні діяльності Держприкордонслужби України, про потребу в її заповненні за допомогою прямої вказівки в законі на її завдання або функцію (чи на те й інше) запобігання злочинам або протидія злочинності на державному кордоні України, у прикордонній смузі та в контрольованих прикордонних районах. Однак у цьому, на нашу думку, немає необхідності. Незважаючи на те, що відсутність такої вказівки може породити (і вже породжувала) сумніви у правомірності порушення самого питання про те, чи відносити Держприкордонслужбу України до суб'єктів запобігання кримінально караним деліктам чи ні. І питання про те, чи має право Держприкордонслужба України займатися протидією злочинності, звучить аж ніяк не риторично.

Держприкордонслужба України є важливою ланкою правоохорони, якій споконвічно належить функція запобігання кримінально-протиправним діям і іншим правопорушенням на державному кордоні України, у прикордонній смузі та в контрольованих прикордонних районах. Указана функція визнається наскрізною для всієї правоохоронної системи країни, в тому чи іншому ступені вона притаманна всім її ланкам [2].

Отже, не проста участь чи причетність, а суттєва активна роль Державної прикордонної служби України в превентивній протидії злочинності (її попередженні) можна прямо вивести з аналізу її завдань та функцій. Невипадково в п. 1 Указу Президента України «Про заходи щодо забезпечення особистої безпеки громадян та протидії злочинності» від 19 липня 2005 року № 1119/2005 зазначено, що оцінка діяльності органів прокуратури України, органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів проводиться на

підставі показників, які характеризують рівень довіри населення до правоохоронних органів, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, відображають результати їх службової діяльності, реальний стан злочинності в державі та її окремих регіонах і спираються на об'єктивні статистичні дані.

Пунктом 5.10 Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015, щодо підвищення рівня ефективності роботи судових і правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю та випадками корупції передбачено такі заходи: 1) розроблення внутрішніх механізмів підвищення відповідальності та протидії корупції в судовій системі й органах прокуратури; 2) проведення досліджень, аналіз управління ризиками для виявлення злочинів і розроблення заходів їхнього попередження; 3) вдосконалення матеріальної та процесуальної законодавчої бази для наближення українського законодавства до *Acquis* ЄС у секторі кримінальної юстиції, особливо законодавства у сфері боротьби з організованою злочинністю, зокрема розробка дієвих механізмів і процедури повернення доходів, отриманих злочинним шляхом; 4) розширення співпраці між органами розслідування злочинів на державному та міжнародному рівнях, у тому числі розширення співпраці з Європейським бюро судової співпраці, іншими установами та країнами – членами ЄС.

У зв'язку із досліджуваними питаннями виникає потреба в з'ясуванні класифікації суб'єктів протидії злочинності, що існує в кримінологічній науці. Виключаючи деякі нюанси, детальний розгляд яких перебуває за рамками цієї кваліфікаційної наукової праці, такі суб'єкти зазвичай поділяються за місцем в державній та соціальній системі – на державні (республіканські та регіональні), муніципальні і неурядові (недержавні та немуніципальні); за завданнями і компетенцією – спеціалізовані та неспеціалізовані [3, с. 196–197].

За вказаними критеріями Держприкордонслужбу України необхідно відносити, по-перше, до державних суб'єктів, що безпосередньо передбачено її статусом, місцем в державному механізмі, по-друге, до спеціалізованих

суб'єктів, до яких відносяться всі правоохоронні органи. При цьому навряд чи є достатні підстави стверджувати, як це намагаються зробити окремі автори, про те, що правоохоронні органи сьогодні виконують завдання запобігання кримінально караним деліктам як головне, пріоритетне[3, с. 202].

Висловлювання (думки) про пріоритетність запобігання серед основних напрямів протидії злочинності, що не викликала сумнівів у свій час, наприклад, у 70–80 роки минулого століття, сьогодні навряд чи можна розглядати як беззаперечні, принаймні загальновизнані. Говорити про пріоритетність запобігання кримінально караним деліктам у той час, коли система соціальної та кримінологічної профілактики була, власне кажучи, зруйнована та повільно, далеко не всюди, відтворюється, коли правоохоронні органи, по суті, офіційно визнаються силовими структурами, можна тільки в аспекті належного, проте не суцього. На це звертають увагу багато авторів, які досліджували непривабливі реалії перехідного періоду [4].

Дані нашого дослідження, проведеного в 2016–2018 роках, показали, що частина експертів (працівників Держприкордонслужби України різних рівнів і спеціалізацій), принципово незгодна з тезою про пріоритетність запобігання серед основних напрямів протидії злочинності, склала 18,1 %, при цьому питома вага молодих співробітників основної ланки Держприкордонслужби України (зі стажем служби до 5 років) серед цих «скептиків» набагато вища за середнє і досягає майже 61,3 %. І таке не є випадковим, оскільки: із органів Держприкордонслужби України невпинно звільняються співробітники, які розпочали службову діяльність в той час, коли запобігання кримінально караним деліктам було модним і активним; на зміну цим співробітникам приходять особи, які не мають досвіду цієї роботи, недостатньо підготовлені до неї, зокрема ті юристи, які вивчали питання кримінології та запобігання кримінально караним деліктам за усіченими сьогодні програмами та слухали лекції професури, яка сумнівається в результативності протидії злочинності, а іноді взагалі її заперечують.

Усе це слід урахувати в нашому дослідженні. Зазвичай, експерти можуть в чомусь і в якомусь ступені помилятися. Проте сутність полягає в тому, що оголошення запобігання кримінально караним деліктам головним напрямом національної кримінально-правової політики, не декларативною, а реальною засадою вимагає якісно іншого правничого, організаційно-структурного, ідеологічного, інформаційного, кадрового та наукового забезпечення [5].

Ураховуючи викладене, залишаючись на фундаменті реальної дійсності, точніше вести розмову відносно правоохоронних органів не про пріоритетність завдань запобігання кримінально караним деліктам, а про те, що воно визнається іманентною характерною рисою їхньої діяльності як правоохоронної.

Разом із указаними, можна навести класифікації суб'єктів протидії злочинності за деякими іншими критеріями (підставами). Наприклад, за підставою нормативно-правової фіксації необхідно виокремлювати суб'єктів із легально встановленою функцією (функціями) запобігання кримінально караним деліктам і суб'єктів із легально не встановленою функцією (функціями) запобігання кримінально караним деліктам. До перших частково належить і Держприкордонслужба України, а до останніх, наприклад, суд, адвокатура. При цьому слід особливо звернути увагу на те, що відсутність нормативно-правового закріплення функцій запобігання усім кримінально караним деліктам, що можуть вчинятися на державному кордоні України, в прикордонній смузі та в контрольованих прикордонних районах, ні за яких умов не зменшує значення Держприкордонслужби України, так само як й інших аналогічних правоохоронних органів країни в сфері протидії злочинності.

В. В. Голіна за типом запобіжної діяльності виокремлює таких суб'єктів, які: 1) визначають її основні напрями, завдання, форми (політику боротьби зі злочинністю), планують, спрямовують та контролюють її, забезпечують її правове регулювання; 2) здійснюють безпосереднє управління і координацію окремими напрямами і учасниками протидії злочинності; 3) виявляють та пізнають об'єкт попереджувального впливу та інформують про них інших

суб'єктів; 4) виконують попереджувальні заходи щодо випередження, обмеження, усунення криміногенних явищ та процесів, захисту соціальних благ і особи; 5) реалізують заходи щодо запобігання і припинення злочинів і злочинності. Множинність суб'єктів запобіжної діяльності складає систему суб'єктів, під якою В. В. Голіна розуміє сукупність з'єднаних єдиною метою суб'єктів, які здійснюють свої повноваження у взаємозв'язку та по узгодженню в часі і просторі [6].

За обсягом запобіжної діяльності слід розрізняти її суб'єктів з вузькоспрямованими та із широкими (універсальними) повноваженнями. Типовий приклад суб'єкта першого виду – Департамент кіберполіції Національної поліції України, запобіжна діяльність якого стосується обмеженого кола кримінально караних деліктів (в основному передбачених статтями 361–363¹ КК України). Національна поліція України в цьому аспекті повинна розглядатися як суб'єкт запобігання кримінально-протиправним діям із широкими (універсальними) повноваженнями, оскільки його попереджувальна діяльність, торкається усіх сфер правовідносин, може сприяти усуненню (блокуванню, нейтралізації) практично всіх видів криміногенних факторів, недопущенню будь-яких кримінально караних деліктів [7].

За часом функціонування одні суб'єкти запобігання кримінально караним деліктам належать до традиційних, діючих протягом тривалого часу, що обчислюється десятиліттями і навіть сторіччями, інші – до нових, створених порівняно недавно [8]. Із 1991 року почалося відродження прикордонної служби української незалежної держави, але оборонна система створювалася ще при Великому князі Київському Володимирі (980–1015 рр.), фортеці міста будували вздовж річок. Перше відоме письмове згадування про кордон – «Повість минулих літ», у якій є розпорядження Великого князя Володимира щодо обладнання прикордонних міст по річках Сулі, Трубежі, Осетру та набору «кращих чоловіків» від слов'янських племен для «обереження» землі, організації порубіжної охорони південних і південно-східних меж Русі (988 р.).

Заселяли їх «мужиками кращими від слов'ян: новгородцями, кривичами, чуждою в'ятичами. В 30-ті роки XI ст. додалася така ж лінія з 11 міст уздовж Дніпра.

Насамкінець, встановлюючи місце Держприкордонслужби України в системі суб'єктів протидії злочинності, слід дослідити її запобіжну діяльність стосовно до поняттєво-класифікаційної характеристики заходів запобігання кримінально караним деліктам. Поділ таких заходів наводиться в літературі кримінологічного спрямування: за цілеспрямованістю (загальносоціальна та спеціально-кримінологічна превенція), за масштабом (загальнодержавні, регіональні, галузеві, місцеві, об'єктові й інші заходи), за змістом (економічні, організаційно-управлінські, правові, політичні, соціальні, технічні й інші заходи), за обсягом (загальні й індивідуальні), а також за іншими критеріями (підставами) [3, с. 184–195].

Таким чином, Держприкордонслужба України, як правоохоронний орган країни із специфічними повноваженнями та функцією участі в боротьбі з організованою злочинністю та протидії незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів, а також участі в заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом і припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп і злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України, здійснює свою діяльність із протидії злочинності на спеціально-кримінологічному рівні. При цьому заходи запобігання кримінально караним деліктам, залежно від побудови системи, повноважень та функцій органів Держприкордонслужби України, можуть носити загальнодержавний (вздовж всього державного кордону України, регіональний (лінія розмежування з Донецькою та Луганською областями), місцевий і об'єктовий характер. За змістом вони визнаються здебільшого правничими.

Визначаючи місце Держприкордонслужби України в системі суб'єктів запобігання кримінально караним деліктам, слід дослідити її попереджувальну діяльність щодо поняттєво-класифікаційної характеристики заходів запобігання.

Із огляду на це, нами пропонується з'ясувати питання щодо змісту запобіжної діяльності Держприкордонслужби України, з'ясувавши спочатку проблеми класифікації заходів протидії кримінальним правопорушенням за стадіями, із виокремленням заходів кримінологічної профілактики, запобігання та припинення кримінально караних деліктів. Справа в тому, що розмежування запобіжних заходів за цією рисою здійснюється далеко не завжди, і багатьма вченими дефініції «попередження», «профілактика», «запобігання» вживаються як синоніми, при цьому спеціально обмовляється їхня ідентичність [9]. Слід зазначити також, що деякими ученими вся діяльність з протидії злочинності (недопущення злочинів) зводиться до виявлення та усунення (нейтралізації, блокування) її причин і умов [10].

Запобігання кримінально караним деліктам у буквальному сенсі означає діяльність, що перешкоджає їх вчиненню. Така дефініція визнається найкоротшою та відображає головну мету запобіжної діяльності. Порівняно нечастою є участь Держприкордонслужби України, її посадових осіб в діяльності із запобігання задуманих і підготовлюваних, а також припинення розпочатих кримінально караних деліктів. Воно в основному обмежується ситуаціями проведення слідчих (розшукових) дій як гласних, так і негласних при розслідуванні кримінально караних деліктів за дорученнями слідчих різних відомств, при здійсненні оперативно-розшукової діяльності.

На відміну, для прикладу, від органів поліції, які виявляють конкретних осіб, які схильні до вчинення кримінально караних деліктів, ставлять їх на профілактичний облік, проводять із ними профілактичні бесіди й інші заходи щодо недопущення з їхнього боку кримінально караних деліктів, запобігають через оперативно-розшукові засоби та методи кримінально караним діям на стадії готування, затримують на «гарячому» осіб, які вчиняють замах на кримінально караний делікт, в інших формах здійснюють запобіжну роботу безпосередньо на виконавському рівні, органи Держприкордонслужби України, беручи участь в скорочених межах у такій роботі, реалізують свою компетенцію в цій сфері переважно за ініціативою інших державних органів, які здійснюють

кримінально-процесуальну діяльність в повному обсязі. Ось чому так важливо закріпити за Держприкордонслужбою України право проведення слідчої діяльності.

Запобігання кримінально караним деліктам і пов'язаним із ними правопорушенням щодо системи органів Держприкордонслужби України правомірно розглядати як іманентну характерну ознаку (внутрішню властивість) усіх напрямів їхньої діяльності. Із огляду на це слід вказати, що за останнім часом Держприкордонслужбою України прийняті організаційно-методичні й інші заходи, що спрямовані на активізацію діяльності підлеглих органів, як суб'єктів протидії кримінально караним деліктам.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Запобігання кримінально-протиправним діям розглядається як сукупність видів діяльності, які виконуються державою з метою усунення вірогідності вчинення задуманих кримінально караних деліктів шляхом розроблення та здійснення цілеспрямованих заходів. Запобігання кримінально караним деліктам і іншим правопорушенням фігурує як серед завдань, так і обов'язків поліції, а також її прав в цій сфері. Так, згідно з ч. 1 ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію» поліція може застосовувати такі превентивні заходи: 1) перевірка документів особи; 2) опитування особи; 3) поверхнева перевірка і огляд; 4) зупинення транспортного засобу тощо.

Не є винятком і ДПСУ, серед обов'язків якої передбачається в пункті 5 статті 19 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» організація запобігання кримінальним і адміністративним правопорушенням, протидію яким законодавством віднесено до компетенції Держприкордонслужби України, їх виявлення та припинення, здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення згідно із законами. Тобто, законодавець своєрідно визначає цей обов'язок. Виникає питання: а що слід роботи працівникам Держприкордонслужби України в разі, якщо на державному кордоні України, в прикордонній смузі та в

контрольованих прикордонних районах учиняється вбивство, розбій або грабіж?

Отже, статусний закон про Держприкордонслужбу України має бути скорегований з огляду на сучасну термінологію та з урахуванням внесенням змін до чинного законодавства про кримінальну відповідальність щодо введення інституту кримінальних проступків.

2. Держприкордонслужбі України, як суб'єкту протидії кримінально караним деліктам, притаманні такі характерні для правоохоронних органів, що виступають в такому контексті, риси, як: виокремленість завдань запобіжної діяльності – похідних від обов'язкової для Держприкордонслужби України участі в боротьбі із організованою злочинністю та протидії незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів, а також необхідності участі в заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, припиненні діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп і злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України; наявності у працівників Держприкордонслужби України, що здійснюють запобіжну діяльність, повноважень представників влади; тенденції до спеціалізації запобіжної діяльності в поєднанні з вимогою участі в ній всіх служб і підрозділів, виходячи із їх повноважень; виділення окремого завдання – запобігання кримінально караним деліктам у самих правоохоронних органах.

Список використаних джерел

1. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман; О. В. Лисодєд. Харків : Право, 2003. С. 99.
2. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : підручник / відп. ред. В. Т. Маляренко. Київ : Юрінком Інтер, 2004. С. 7–9.
3. Криминология : учебник / под ред. Г. М. Миньковского, Н. Ф. Кузнецовой. Москва : БЕК, 1998. с. 196–197.
4. Герасимов С. И. Организация криминологической профилактики в городе Москве (опыт и перспективы) / предисловие А. И. Алексеева. Москва : Изд-во «Щит-М», 2000. с. 4.
5. Митрофанов А. А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація. Одеса : Вид-во Одеського юридичного інституту НУВС, 2004. с. 96.

6. Кримінологія. Загальна та Особлива частини : підручник / за ред. І. М. Даньшина. Харків : Право, 2003. С. 105.
7. Митрофанов І. І., Степченко С. В. Прокуратура як суб'єкт запобігання злочинам : монографія. Кременчук : Вид. ПП Щербатих О. В., 2011. С. 57–60.
8. Митрофанов І. І. Установи виконання покарань у системі суб'єктів протидії злочинності наркозалежних осіб. *Юридична Україна*. 2007. № 10., С. 96–100.
9. Теоретические основы предупреждения преступности / отв. ред. В. К. Звирбуль, В. В. Клочков, Г. М. Миньковский. Москва: Юридическая литература, 1971. 168 с., с. 41; Криминалогия : учебник / под ред. Н. Ф. Кузнецовой, Г. М. Миньковского. Москва : БЕК, 1998. С. 177.
10. Криминалогия : учеб. для юрид. вузов / под ред. В. Н. Бурлакова, В. П. Сальникова, С. В. Степашина. Санкт-Петербург : Изд-во Санкт-Петербургского ун-та МВД России, 1999. С. 184.

References

1. *Kryminologiya: Zagal`na ta Osoblyva chastyny* (2003). [Criminology: General and special parts]: pidruchnyk / I. M. Dan`shyn, V. V. Golina, O. G. Kal`man; O. V. Lysodyed. Kharkiv : Pravo, 2003. P. 99. [in Ukrainian]
2. *Sud, pravoohoronni ta pravozahysni organy Ukrayiny* (2004). [Court, law enforcement authorities of Ukraine]: pidruchny`k / vidp. red. V. T. Malyarenko. Ky`yiv: Yurinkom Inter, 2004. P. 7–9. [in Ukrainian]
3. *Kriminologiya* (1998). [Criminology] : uchebnik / pod red. G. M. Min`kovskogo, N. F. Kuzneczovoj. Moskva : BEK, 1998. 566 p. [in Russian]
4. Gerasimov S. Y. (2000). *Organizaciya kriminologicheskoy profilaktiki v gorode Moskve (opyt i perspektivy)* [Organization of prophylaxis of criminology is in city Moscow : experience and prospects] / predislovye A. Y. Alekseeva. Moskva : Izd-vo «Shhit-M», 2000. P. 4. [in Russian]
5. Mytrofanov A. A. (2004). *Osnovni napryamky kryminal`no-pravovoyi polityky v Ukrayini: formuvannya ta realizaciya* [Basic directions of criminally legal politics in Ukraine: forming and realization]. Odesa : Vyd-vo Odes`kogo yurydychnogo instytutu NUVS, 2004. P. 96. [in Ukrainian]
6. *Kryminologiya. Zagal`na ta Osoblyva chastyny* (2003). [Criminology: General and special parts]: pidruchny`k / za red. I. M. Dan`shy`na. Har`kiv: Pravo, 2003. p. 105. [in Ukrainian]
7. Mytrofanov I. I., Stepchenko S. V. (2011). *Prokuratura yak sub'yekt zapobigannya zlochynam* [Office of public prosecutor as a subject of prevention of crimes]: monografiya. Kremenchuk : Vyd. PP Shherbaty`x O.V., 2011. p. 57–60. [in Ukrainian]
8. Mytrofanov I. I. (2007). *Ustanovy vykonannya pokaran` u systemi sub'yektiv protydyi zlochynnosti narcozaleznyx osib* [Establishments of implementation of punishments are in the system of subjects of counteraction to criminality of narcodependent persons]. *Yury`dy`chna Ukrayina*. 2007. 10., p. 96–100. [in Ukrainian]
9. *Teoreticheskiye osnovy preduprezhdeny`ya prestupnosti* [Theoretical bases of prevention of crime] / отв. ред. В. К. Звирбуль, В. В. Клочков, Г. М. Мин`kovskyj. Moskva : Yury`dy`cheskaya li`teratura, 1971. 168 с., с. 41; *Kriminologiya* [Criminology]: uchebnik / pod red. N. F. Kuzneczovoj, G. M. Min`kovskogo. Moskva: BEK, 1998. p. 177. [in Russian]
10. *Kriminologiya* [Criminology]: ucheb. dlya yurid. vuzov / pod red. V. N. Burlakova, V. P. Sal`nikova, S. V. Stepashyna. Sankt-Peterburg: Izd-vo Sankt-Peterburgskogo un-ta MVD Rossii, 1999. p. 184. [in Russian]

Anatolii Prytula. State Border Guard Service of Ukraine in the System of Counteracting Crime

The article is devoted to the role of State Border Guard Service of Ukraine as a subject of counteracting criminal activity of the population. The various perspectives of academics on the

concepts of "prophylaxis", "diversion", "prevention", "counteraction to punishable delicacies" are researched. The article is analyzing the normative legal acts, which determine the powers of law enforcement agencies in the field of counteracting crimes. It is clear that the current criminological and consistent legislative terminology corresponds to the concept of "counteraction to criminal offense", so this term is used in our further research. The approaches to understanding of the concept of preventive activity of the State Border Guard Service of Ukraine in the fight against crime are studied. The article presents different classifications of crime prevention subjects. The role of the State Border Guard Service of Ukraine in the system of counteracting crime is determined. It is noted that measures to prevent criminal offences, taken by the bodies (divisions) of the State Border Guard Service of Ukraine may be national (along the whole state border of Ukraine), regional (line of delimitation with Donetsk and Luhansk regions), local and object. In terms of content, such measures are recognized for the most part as of a legal nature. It is stated that the prevention of crime offences in the literal sense means activities that hinder offences' commission. It is concluded that the statutory law on the State Border Guard Service of Ukraine should be adjusted in the light of modern terminology and in order to reflect relevant amendments to the current legislation on criminal liability for the concept of criminal misconduct.

Key words: law enforcement agency, State Border Guard Service of Ukraine, law enforcement activity, crime prevention.